

Nr 4

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder, m. m.; given Stockholms slott den 18 december 1964.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder,

dels bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att polisman skall få rätt till ersättning av statsverket, när lös egendom som tillhör honom skadas under hans tjänsteutövning eller på grund av hans tjänst, vare sig skadan uppkommit av våda eller genom annans vållande. Ersättningsrätten skall dock omfatta skada på motorfordon, som tillhör polismannen, endast om han fått medgivande att vid tjänsteresa med egen bil åtnjuta resekostnadsersättning för detta färdstätt. Jämkning av ersättning skall kunna ske om polismannen varit medvållande till skadan eller om särskilda skäl i annat fall föreligger för jämkning.

Enligt propositionen hör ersättningsrätten efter polisväsendets förstatligande inte längre regleras i lag utan på samma sätt som andra frågor mellan staten och dess anställda. Lagen om ersättning till polisman för skada å kläder föreslås därför skola upphävas. Anslagsfrågan tas upp i 1965 års statsverksproposition.

Den nya ersättningsregleringen skall enligt förslaget gälla från och med den 1 juli 1965.

Förslag

till

Lag**angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder**

Härigenom förordnas, att lagen den 6 juni 1925 om ersättning till polisman för skada å kläder skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1965. Lagens bestämmelser skola dock även därefter äga tillämpning beträffande skada som inträffat dessförinnan.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i stats-
rådet å Stockholms slott den 16 oktober 1964.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, fråga om *ersättning till polisman för vissa skador* samt anför.

I skrivelse den 28 mars 1958 (nr 172) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående ersättning till polisman för kroppsskador, som åsamkats honom vid tjänsteutövning, samt för riksdagen lägga fram förslag till bestämmelser i ämnet vilka utredningen kunde föranleda. Utredningsuppdraget gavs av Kungl. Maj:t åt polisverksamhetsutredningen, som dock befriades därifrån den 2 februari 1961, då uppdraget i stället anförtröddes en särskilt tillkallad sakkunnig, numera biträdande häradshövdingen L. I. Jönsson. Till expert åt den sakkunnige förordnades den 8 maj 1961 ombudsmannen i Svenska polisförbundet M. Lindell.

Till den sakkunnige överlämnades sedermera även en till Kungl. Maj:t ingiven framställning från Svenska polisförbundet och föreningen Sveriges landsfiskaler angående ersättning till befattningshavare inom polisväsendet för skador, vilka åsamkats polismännens egna i tjänsten använda bilar.

Den sakkunnige har i promemoria (stencilerad) den 20 maj 1963 föreslagit, att polisman skall ha rätt till viss ersättning då han skadas under tjänsteutövning samt att rätt till ersättning när hans tillhörigheter skadas under tjänsteutövningen skall föreligga inte bara som f. n. i fråga om skada på kläder utan även i fråga om skada på hans övriga tillhörigheter, bl. a. fordon.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgivits av riksrevisionsverket, generaltullstyrelsen, statspolisintendenten, överståthållarämbetet efter hörande av Stockholms stads rätts- och polisdirektion, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Jämtlands län, utredningen angående vissa skadeståndsrättsliga frågor (skadeståndskommittén), Statstjänarkartellen, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska polisförbundet, föreningen Sveriges

landsfogdar, föreningen Sveriges polismästare, föreningen Sveriges stadsfiskaler, föreningen Sveriges landsfiskaler och Sveriges tullmannaförbund.

Som framhållits i första lagutskottets utlåtande 1958: 14, som åberopats i nyssnämnda riksdagsskrivelse, har frågan om ersättning med anledning av kroppsskada som tillfogas någon i tjänsten betydande räckvidd. Den förut nämnda promemorian ger inte underlag för den allsidiga bedömning som med hänsyn härtill är erforderlig. Med anledning härav bör med utgångspunkt i promemorieförslaget göras den ytterligare utredning som är nödvändig för att få en allmän överblick rörande problematiken beträffande skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet. Innan ett sådant utredningsarbete slutförts är jag inte beredd att ta ställning till det i promemorian framlagda förslaget att vidga polismännens ersättningsrätt vid kroppsskada.

Jag anhåller därför att i förevarande sammanhang få till närmare behandling uppta endast frågan om polismännens ersättningskydd när de på grund av tjänsten får sina tillhörigheter skadade.

Nuvarande förhållanden, reformkrav

När polisman under utövning av polistjänst fått honom tillhörig egendom skadad kan han på anställningsförhållandet grunda anspråk mot det allmänna endast i fråga om kläder. Enligt *lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder* har polisman, som fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade under tjänsteutövning, rätt till ersättning för skadan. Ersättningsrätten föreligger oavsett om skadan tillskyndats polismannen genom annans vållande eller om skadan uppstått av våda. Endast för det fall att polismannen vållat skadan själv eller skadan uppstått genom förslitning saknar han ersättningsrätt. Framställning med begäran om ersättning skall göras hos länsstyrelsen inom tre månader från skadetillfället om inte sökanden visar laga förfall. Det ankommer på domstol att i mål mot skadevällaren om ansvar på yrkande av allmän åklagare pröva om och intill vilket belopp skadevällaren skall återgälda belopp, som utgetts eller kan komma att utges enligt lagen.

Polismän, vilka fått annan egendom än kläder skadad under tjänsteutövning, har i flera fall, när de inte utfått utdömt skadestånd, hos myndigheterna, i sista hand hos Kungl. Maj:t, hemställt om ersättning av allmänna medel. De skador, som här främst kommit i fråga, har avsett i tjänsten använda privatbilar. Kungl. Maj:t har i en del fall genom anlitanande av förslagsanslaget Anordnande av polisbevakning i annan än den i polislagen stadgade ordningen utanordnat belopp till ersättning för bilreparationer.

I den förut nämnda framställningen till Kungl. Maj:t den 10 februari 1961 hemställde Svenska polisförbundet och föreningen Sveriges landsfiskaler att erforderliga åtgärder snarast möjligt måtte vidtas för att bereda

sådana befattningshavare inom polisväsendet, som använder egen bil för resor i tjänsten, ersättning för skador vilka uppstår genom omhändertagna personers förvållande.

I framställningen sägs bl. a.

Inom polisväsendet förekommer det i stor utsträckning att befattningshavare för resor i tjänsten använda egen bil. Härunder inträffar ofta att befattningshavarna måste använda bilarna också för transport av personer, som av olika anledningar omhändertagits, t. ex. berusade personer, sinnessjuka, för brott misstänkta m. fl. Om vid dylik transport bilen nedsmutas eller skadas genom den omhändertagnes förvållande — genom uppkastningar av en berusad eller genom våldsamheter från den omhändertagnes sida — har för närvarande bilägaren, såvida gällande försäkringar icke kunna utnyttjas (vilket sällan torde vara fallet), ingen annan möjlighet att göra sin ersättningsrätt gällande än att föra skadeståndstalan i vanlig ordning, vilket innebär att bilägaren icke alls kan få ut sin ersättning om den skadeförvållande är insolvent och kan få vänta mycket lång tid på ersättningen om den betalningsskyldige skulle befinnas ha utmättningsbara tillgångar. Detta förhållande måste anses utgöra en oskäligen belastning för befattningshavarna i fråga. Bilskador av detta slag torde vara av speciellt polisiär natur och det torde vara rimligt att bilägaren hålles skadeslös genom vederbörande huvudmans försorg (stat eller kommun) efter i huvudsak samma principer, som gäller enligt lagen om ersättning till polisman för skada å kläder.

Utredningsmannen

Utredningsmannen redovisar inledningsvis som ett tämligen allmänt uttalat önskemål att rätt till ersättning bör föreligga inte bara i fråga om kläder utan även beträffande andra personliga tillhörigheter, som kan komma till skada under utövande av polistjänst, t. ex. glasögon och armbandsur. Utredningsmannen finner att de skäl som anförts till stöd för ersättningsrätt vid skada på kläder gör sig gällande också i fråga om skada på polismanns andra personliga tillhörigheter. Enligt utredningsmannens förslag skall ersättningsrätten därför utvidgas i enlighet härmed. Fråga uppkommer emellertid om skyddet skall avse all personlig egendom, som kan skadas under polistjänsten. Denna fråga anser utredningsmannen främst vara av betydelse beträffande ersättning för skada, som tillfogas polismanns i tjänsten använda privata motorfordon.

Det kan, sägs det i promemorian, måhända göras gällande att samma ersättningsnormer som gäller annan personlig lösegendom även bör gälla i fråga om i tjänsten nyttjade privata personbilar och att ersättning av allmänna medel bör utgå för varje skada, som uppstått på en i tjänsten använd privatbil, oavsett om skadan orsakats av annan eller uppstått av våda. Bara om polismanns själv orsakat skadan eller den uppstått genom förslitning skulle ersättning vägras. Frågan om utformningen av ett sådant ersättningskydd finner utredningsmannen emellertid föranleda vissa pro-

blem. Till en början observeras det fall att en kollision inträffar mellan en av polismannen förd personbil och ett annat motorfordon. I promemorian anför.

Den obligatoriska motorfordonsförsäkringen täcker intill vissa belopp varje skada, som ägare eller förare av motorfordon med detta åsamkar annan person eller annat motorfordon. Härvid gäller att ersättning utgår, så snart ägaren respektive föraren anses vållande till skadan eller icke förmår bevisa att han icke vållat skadan. Vid kollision mellan två motorfordon, där ingendera sidan kan »exculpera» sig, jämkas ersättningen efter skälighet. (5 § lagen den 30 juni 1916 angående ansvarighet för skada genom automobiltrafik). Reglerna för bilansvarigheten räknar sålunda överhuvudtaget inte med några fall av »våda». Antingen är ägaren eller föraren ansvarig för viss skada, i vilket fall motorfordonsförsäkringen täcker hans ansvar, eller också är han fri från ansvar, i vilket fall motparten i kollisionen inte kan antagas vara fri från ansvar.

När bilansvarighetsreglerna är aktuella anser utredningsmannen att det knappast kan bli tal om att införa vidgat ersättningsskydd för polismän, som använder egna personbilar i tjänsten. Att söka utifrån andra skadeståndsrättsliga grunder nå ett fördelaktigare ersättningssystem anses knappast möjligt.

Om en i tjänsten använd personbil skulle skadas genom dikeskörning eller liknande kan måhända läget anses vara ett annat, fortsätter utredningsmannen. Bilansvarighetsreglerna träder då inte i funktion, och det kan diskuteras om dikeskörningen skett »av våda» eller inte. I detta sammanhang betonas emellertid svårigheterna att tillfredsställande utröna de närmare omständigheterna och frågan om inverkan av förslitning. En annan omständighet som spelar in är att ersättning för nyttjandet av privatbil i tjänsten normalt är beräknad på grundval av antagandet att bilen är helförsäkrad. Med hänsyn härtill anser utredningsmannen det motiverat att utgå från att helförsäkring också skall föreligga i skadefall, som kan komma i fråga. Detta innebär att det högsta belopp, som en polisman i händelse av bilolycka av nu antytt slag får antas ha att utge, utgörs av stipulerad självrisk jämte eventuell förlust av s. k. bonus.

Det anförda finner utredningsmannen motivera att ersättningsfallen vid skada på i tjänsten brukat privat motorfordon uttryckligen begränsas till dem som uppkommit genom annans vållande och som inte ersätts enligt den obligatoriska motorfordonsförsäkringen. Ersättningsrätten kommer då i första hand att avse just de fall, som hittills vållat polismännen de största bekymren, nämligen då omhändertagna personer gjort åverkan på privatbil eller smutsat ned dess inredning. Utredningsmannen anser inte att medvållande hos polisman till ersättningsgill skada bör medföra jämkning i ersättningen.

Utredningsmannen föreslår att administrationen av ersättningsskyddet liksom förhållandet är beträffande lagen om ersättning till polisman för

skada å kläder skall handhas av länsstyrelserna. Om något lämpligt centralt polisorgan tillskapas ställer sig dock utredningsmannen inte främmande för tanken att låta detta organ få hand om uppgiften att tillämpa den nya lagstiftningen

Vidare föreslås i promemorian att ersättning enligt den nya lagstiftningen skall utgå av statsmedel. Motivet härför är polisväsendets förestående förstataligande.

Remissyttrandena

Utredningsmannens förslag har vunnit anslutning från flertalet remissorgan. Den avsedda utvidgningen av ersättningsrätten till att avse även andra personliga tillhörigheter än kläder anses i remissvaren naturlig. I fråga om ersättning för skada på polismans egen i tjänsten använda bil har dock i en del yttranden erinringar gjorts mot förslaget. *Skadeståndskommittén* angriper sålunda tanken, att ersättning för bilskada — till skillnad från vad som skall gälla för annan sakskada — skall utgå endast om skadan vållats av annan. Enligt kommitténs mening borde här liksom beträffande andra saksador jämväl vådafallen ersättas. I kommitténs yttrande heter det.

I fråga om ersättningsreglerna beträffande egendomsskador vill kommittén ifrågasätta, om det finns skäl att särskilt beträffande motorfordon generellt begränsa tillämpningsområdet till fall av annans »förvällande». De flesta fall av mera omfattande skador på motorfordon uppkommer vid kollisioner med andra fordon eller vid dikeskörningar och liknande olyckor. I kollisionsfallen torde det höra till rena undantagen, att olyckan anses ha inträffat av våda. I allmänhet kan vållande påvisas hos åtminstone den ena föraren. Då dylikt vållande undantagsvis ej kan styrkas och blott presumerat vållande föreligger på polismannens sida, finns knappast skäl att fränkänna honom rätt till ersättning för den del av skadan på fordonet som ej ersätts av det andra fordonets trafikförsäkring. Har polismannen lyckats exculpera sig, är det än större skäl att han får ersättning, men i regel får han då full ersättning ur motpartens trafikförsäkring, eftersom det i kollisionsfallen torde vara sällsynt att båda förarna lyckas föra exculpationsbevisning. Anförda synpunkter äger giltighet också vid dikeskörningar och andra liknande olyckor. Är fordonet kaskoförsäkrat, inskränker sig ersättningen till beloppet av eventuell självrisk jämte eventuell förlust av s. k. bonus. Om dylik försäkring saknas, kan detta beaktas inom ramen för 3 § andra stycket i förslaget. Också då det gäller skador genom nedsmutsning o. l. har man att räkna med fall då ersättning skäligen bör utgå, oaktat något vållande till skadan icke föreligger, t. ex. då en polisman i egen bil transporterar en skadad person till sjukhus. Av praktikabilitetshänsyn kan visserligen vara påkallat att föreskriva vissa begränsningar — utredningsmannen har bl. a. uppmärksammat frågan om verkan av förslitning. Dylika hänsyn behöver likväl ej föranleda en generell inskränkning till skada genom annans vållande.

Enligt kommitténs mening skulle man vinna en mer tilltalande reglering, om ersättningsskyddet även när det gäller skada på privat motorfordon i

princip fick omfatta också vådafallen. Kommittén hävdar vidare att det föreslagna undantaget från ersättning för skada som ersätts på grund av obligatorisk trafikförsäkring bör utvidgas att omfatta även fall då sådan försäkring inte föreligger, om detta beror på att försäkringsplikten försumrats eller att fordonets ägare befriats från försäkringsplikt, såsom fallet är beträffande stat och kommun. I förra fallet utger trafikförsäkringsföreningen ersättning, och i senare fallet är ägaren skyldig att till den skadelidande utge vad denne ägt utfå av försäkringsgivaren, om försäkring funnits. Polis- mannen har därför, menar kommittén, inte i någotdera fallet behov av att i nu förevarande ordning kunna få ersättning av statsmedel.

Överståthållarämbetet framhåller att ett betydande antal förpassnings- resor i Stockholm företas med polismännens egna bilar, varvid ersättning utgår enligt allmänna resereglementet, sålunda efter jämförelse med billigaste färd sätt. Ämbetet påpekar att det framlagda förslaget, även om det närmast tar sikte på de fall då myndighet medgivit användande av egen bil utan kostnadsjämförelse, inte utesluter rätt till ersättning även i det först- nämnda fallet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län, skadeståndskommittén och föreningen Sveriges landsfogdar har ställt sig tveksamma till utredningsmannens för- slag, att hänsyn principiellt inte skall tas till polismanns eventuella med- vållande vid bestämmande av ersättning. Skadeståndskommittén, som anser att person- och sakskadefall bör behandlas lika i detta hänseende, finner det svårt att finna sakliga skäl för utredningsmannens ståndpunkt. Den omständigheten, att stadgande om verkan av medvållande inte upptagits i 1925 års lag om ersättning för skada på kläder, bör enligt kommittén inte hindra en självständig prövning av spörsmålet i samband med att ersätt- ningsskyddet väsentligt utvidgas. I kommitténs yttrande anförs vidare.

Icke minst vid kollisionsskador på motorfordon synes det omotiverat, att staten skall träda in och betala ersättning för den del av skadan som — där- för att polismanen själv funnits vållande — ej utgår ur motpartens trafik- försäkring, låt vara att det i regel endast kommer att gälla självrisk och för- lorad bonus. Om polismanen är ensam vållande till en dikeskörning, får han ju icke ersättning enligt förslaget. Också i andra fall synes rimligt att polismanen själv får i viss utsträckning bära följderna av att han över- skridit gränserna för det tillåtna. Det kan någon gång vara fråga om mycket graverande förfaranden från polismanens sida, då det skulle verka direkt stötande om staten utgav full ersättning för skadan.

Åtskilliga remissorgan, bland dem *statspolisintendenten*, uttalar i fråga om prövningen av ersättningsanspråk sympati för tanken, att rikspolissty- relsen i stället för länsstyrelserna bör anförtros tillämpningen av ersätt- ningsreglerna. Ingen erinran göres mot förslaget att ersättningen helt skall bekostas av statsverket.

Departementschefen

Inom flera grenar av offentlig verksamhet föreligger på grund av verksamhetens art betydande risker för de anställda att åsamkas skada i olika hänseenden. Detta förhållande har särskilt uppmärksammats i fråga om polisens verksamhet. Här erbjuder redan de normala verksamhetsformerna påtagliga skaderisker. Med hänsyn härtill har polismännen sedan länge en speciell rätt till ersättning för skada på kläder enligt en särskild lag där- om från 1925. I en framställning till Kungl. Maj:t 1961 hemställdes att rätt till ersättning skulle föreligga även när polismän som använder egna bilar i tjänsten får bilarna skadade genom omhändertagna personers vållande. Framställningen överlämnades till en särskilt tillkallad sakkunnig, som i en promemoria lagt fram förslag till generell reglering av polis- mans rätt till ersättning när hans lösa egendom skadas i eller på grund av tjänsten.

Det synes till en början uppenbart, att en reform avseende polis- mans rätt till ersättning vid egendomsskada inte bör innefatta någon inskränkning av betydelse i den nuvarande rätten att få ersättning för skada på kläder. Utredningsmannen har föreslagit att sakska- deskyddet får omfatta även andra polis- mannens egna tillhörigheter, som kan komma till skada vid tjänste- utövningen. Här avses främst sådana saker som glasögon och armbandsur. Förslaget har inte mött någon invändning vid remissbehandlingen. Jag har inte heller för egen del något att erinra mot förslaget.

Som utredningsmannen framhållit bör, i enlighet med vad f. n. gäller beträffande klädsador, sakska- da enligt huvudregeln ersättas såväl när den vållats av annan som när den uppkommit av våda. Har skadan där- emot vållats av polis- mannen själv eller uppkommit genom förslitning skall rätt till ersättning inte föreligga. Denna ståndpunkt leder enligt min mening till att möjlighet att jämka skadeersättning med hänsyn till polis- man- nens medvållande bör föreligga. Den praxis som härutinnan utvecklats i fråga om klädskadorna bör i huvudsak kunna vara vägledande vid bedöm- ning även av andra ersättningsanspråk vid sakska- da.

Ett särskilt problem uppkommer i de fall då polis- man tillhörig bil ska- das i samband med att polis- mannen använder den under tjänsteutövningen. En frekvensundersökning visar att sådana skador inte är ovanliga. Under femårsperioden 1956—1960 har 107 skadefall inrapporterats.

Vad angår bilskadefallen vill jag till en början framhålla, att privatbil kan användas i tjänsten under två helt skilda förutsättningar. Tjänsteman som har egen bil kan, om han så vill, använda den för tjänsteresa och får då reseersättning efter billigaste färd- sätt, i regel för kostnaden för tåg- resa. I dessa fall skall enligt min mening skada på bilen över huvud taget inte ersättas av det allmänna, eftersom det står polis- mannen fritt att an- vända annat färd- sätt. Om polis- mannen däremot fått medgivande att an- vända egen bil i tjänsten och få gottgörelse därför utan jämförelse med

kostnaden för andra färdmedel anser jag att skadeersättning skall kunna utgå.

Enligt utredningsmannens förslag skall ersättning för skada på polis-
mans eget i tjänsten brukade motorfordon utgå endast om skadan upp-
kommit genom annans vållande och inte ersätts på grund av försäkring
enligt lagen om trafikförsäkring å motorfordon. Ersättning skall alltså inte
såsom i fråga om andra sakskador utgå när skada uppkommit av våda. I
likhet med skadeståndskommittén vill jag ifrågasätta om det finns skäl att
generellt inskränka ersättningsrätten vid skada på motorfordonen till att
avse endast fall då vållande förekommit. Vid bilkollisioner kan i allmänhet
vållande påvisas hos åtminstone den ena föraren. Kan så undantagsvis inte
ske finns det knappast anledning att fränkänna polismannen rätt till ersätt-
ning för den del av skadan, som inte ersätts på grund av det andra fordonets
trafikförsäkring. Endast visat vållande från polismannens sida skall alltså
liksom i fråga om andra sakskador utesluta ersättningsrätt eller föranleda
jämkning av ersättningen. Jag föreslår därför att huvudregeln i fråga om
ersättning för sakskada i princip skall gälla även med avseende på motor-
fordon. Ersättning skall utgå oavsett om vållande från annan persons sida
föreligger eller inte. Det är att märka att det allmänna inte därigenom blir
sämre ställt än om tjänstebil stått till förfogande.

Ersättning bör utgå endast i den mån skadan inte täcks enligt lagen om
trafikförsäkring. Privatbil, som används i tjänsten under sådana förhållan-
den att ersättning för skada enligt vad jag förut sagt skall kunna utgå, för-
utsätts vara helförsäkrad genom polismannens egen försorg. Härav följer
att skadeersättning av allmänna medel inte kan överstiga stipulerad själv-
risk jämte eventuell förlust av s. k. bonus.

Beträffande den närmare regleringen av polismans ersättningsrätt vill jag
ytterligare anföra följande.

1925 års lag om ersättning till polisman för skada å kläder reglerar
främst de kommunalanställda polismännens ersättningsrätt. Efter polis-
väsendets förstatligande blir alla polismän statstjänstemän. Deras ersätt-
ningsrätt vid skada på grund av tjänsten blir alltså nu närmast en fråga
mellan staten och dess anställda och bör inte längre regleras i lag utan på
samma sätt som andra sådana frågor regleras i administrativ ordning. Lagen
om ersättning till polisman för skada å kläder bör alltså upphävas samtidigt
med att polismännen får rätt till ersättning vid skada på grund av tjänsten
i enlighet med vad jag anfört i det föregående.

Statsverkets kostnader för ersättning till polisman för skada på kläder
uppgår till förhållandevis blygsamma belopp. Den förordade vidgningen
av ersättningsrätten föranleder givetvis viss ökning av kostnaderna. Det är
emellertid inte möjligt att f. n. med någon grad av säkerhet beräkna kost-
nadsökningen.

I utredningsförslaget har under polistjänst såvitt gäller landsbygden in-

begripits handräkningsverksamhet i utsökningsmål och vid indrivning. Efter omorganisationen av polis- och exekutionsväsendet den 1 januari 1965 ingår denna handräkningsverksamhet inte längre i polisverksamheten utan överlämnas helt åt de exekutiva befattningshavarna. Polisman förutsätts dock skola biträda vid exekutiv förrättning, som måste genomföras med våld. Eftersom de inom exekutionsverksamheten särskilt riskfyllda arbetsmomenten alltså torde komma att åvila polismän anser jag det inte påkallat att utsträcka skadeskyddet att omfatta även tjänstemännen inom exekutionsväsendet.

Ersättning bör bestämmas enligt allmänna skadeståndsrättsliga grunder. Härav följer bl. a. att möjlighet skall finnas att jämka ersättningen på grund av medvällande. Utredningsmannen har dessutom föreslagit att en särskild jämkningsmöjlighet skall införas. Om särskilda skäl föranleder det skall enligt förslaget ersättning bestämmas till lägre belopp än som motsvarar skadans värde. Jag ansluter mig till denna ståndpunkt. Rätt till ersättning för sakskador bör självfallet främst vara avsedd för skada på lös egendom som polisman har rimlig anledning att föra med sig under tjänsteutövningen, t. ex. klocka och glasögon. Att helt utesluta rätt till ersättning för andra tillhörigheter torde dock inte vara möjligt bl. a. med hänsyn till att ersättning bör utgå även vid skada på grund av tjänsten. Även i andra fall kan det vara rimligt att ersättning utges för tillhörigheter som inte kan anses behövliga för tjänsten. Här torde det å andra sidan ibland vara befogat att ersättning uteblir eller utgår endast med ett reducerat belopp. I sådana fall bör ersättningen kunna jämkas. Jämkningsmöjlighet bör finnas också då ersättning begärs för skada på motorfordon, som polismannen medgivits att använda i tjänsten men som han underlåtit att hålla kaskoförsäkrat.

Rätt till ersättning av staten kommer enligt vad jag förordat att föreligga även när polismannen har möjlighet att kräva skadestånd av den som vållat skadan. Jag delar utredningsmannens mening att statsverket bör inträda i den skadelidandes rätt mot skadevällaren såvitt avser ersättning som statsverket utgett i enlighet med vad jag anfört i det föregående.

Den föreslagna ordningen för ersättning till polisman för vissa egendoms-skador bör gälla från och med den 1 juli 1965. Lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder bör samtidigt upphöra att gälla. Lagens bestämmelser skall dock enligt förslaget även därefter äga tillämpning beträffande skada på kläder vilken inträffat dessförinnan.

Frågan om anslag till ersättningskostnaderna från och med den 1 juli 1965 torde böra upptas i nästa års statsverksproposition.

Departementschefens hemställan

I enlighet med det anförda har inom inrikesdepartementet upprättats förslag till lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder. Förslaget torde få fogas som bilaga¹ vid protokollet i detta ärende.

Lagen om ersättning till polisman för skada å kläder har utfärdats efter lagrådets hörande. På grund därav bör lagrådets yttrande inhämtas över förslaget till lag angående upphävande av nämnda lag.

Jag hemställer därför att lagrådets utlåtande över lagförslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:
Lars Almer

---

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget, har uteslutits här.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 8 december 1964.

Närvarande:

justitierådet HAGBERGH,
regeringsrådet WILKENS,
justitieråden RIBEN,
BERGSTEN.

Enligt lagrådet den 20 november 1964 tillhandakommet utdrag av protokoll över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 16 oktober 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omfördä ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av tillförordnade lagbyråchefen Rune Berggren.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 de-
cember 1964.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, lagrådets den 8 december 1964 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 16 oktober 1964 remitterade förslaget till *lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder* och upplyser, att lagrådet lämnat förslaget utan erinran.

Föredraganden anför ytterligare.

Vid anmälan av detta ärende den 16 oktober 1964 anförde jag, att frågan om polismännens ersättningsrätt vid kroppsskada inte borde avgöras förrän den ytterligare utredning verkställts som behövs för att man skall få en allmän överblick över problematiken beträffande skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet. Anstalter har nu vidtagits för att få till stånd en sådan utredning inom de departement som närmast berörs av frågan.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1965 års riksdag att

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, antaga förenämnda förslag till lag angående upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder,

dels godkänna de i ärendet den 16 oktober 1964 angivna grunderna för polismans rätt till ersättning, när lös egendom som tillhör honom skadas under tjänsteutövningen eller på grund av tjänsten.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Reimer